

այնչափ երկրին գէշուածէն է, որչափ շատին անխոհեմութենէն որ կ'ուզեն արմտիք ցանած արտերնուն մէջ նորէն գարի ցանել: Բայց քանի անգամ ալ հերկելու ըլլաս, պէտք է խոր հերկես. վասն զի փորձով տեսնուած է որ գարիին արտը որչափ խոր հերկուած ըլլայ, այնչափ աղէկ առաջ կուգայ:

Վարին ցանելէն առաջ ամենեւին պէտք չէ աղբոտել արտը. բայց անանկ արտերու մէջ ցանելու է որ առջի ցանած նիւթովդ երկրին ամէն պարարտութիւնները լմնցած ըլլան: Եւ ատ առատ պարարտութիւններով ալ աւելի ոճն ու տերեւները կ'երկըննան, ու հասկը վատուծ կը մնայ:

Յանիւն առէնն ու էերպը: — Եւ ետի ու լափոնիայի մէջ ուրիշ արմտիքներէն աւելի գարին կը մշակեն՝ շուտով հասնելուն համար. վասն զի ընդհանրապէս ութը շաբթուան մէջ կը հասունանայ: Իննէոսի ըսածին նայելով՝ մայիսի 26^{ին} ցանուածը՝ յուլիսի 28^{ին} կրնայ հնձուիլ:

Եւրոպայի հարաւային կողմերը գրեթէ միշտ ձմեռուրնէ առաջ կը ցանեն: Սպանիայի ու Սիկիլիայի կողմերը շատ անգամ նոյն արտին մէջ երկու անգամ կը ցանեն գարին. մէյմը աշնան՝ որ մայիսի կը հասունանայ, մէյմըն ալ մայիսի՝ որ աշնան կը հնձեն:

Բնդղիայի ու Վաղղիայի մէջ սեպտեմբերէն ինչուան հոկտեմբերի մէջերը կը ցանեն. բայց երբեմն այսչափ ուշացնելուն համար՝ ցրտէն ու սաստիկ խոնաւութենէն կը փնասուի. Վարնան գարին ընդհանրապէս մարտի վերջերէն ինչուան ապրիլի կէսերը կը ցանուի. բայց շատ տեսակները մայիսի մէջ ու յունիսի սկիզբներն ալ ցանուելով առաջ կուգան, մանաւանդ զով հողերու մէջ:

Բնդղիայի մէջ տեղ կայ որ սերմնացանով կը ցանեն. բայց սովորական կերպը ամէն տեղ սփռելով ցանելն է: Վարնան ցանքը պէտք է քիչ մը աւել

լի խոր ծածկել, ինչուան 3 կամ 4 բլթաչափ. թեթեւ հողերուն մէջ ալ խիստ հարկաւոր է աս բանս. ուստի երբոր ահօս բանալով չես ցաներ, հապա արտին երեսը սփռելով, անատեն պէտք է նայիս որ տափանով ծածկելու ատենդ խորունկ փորես ու անանկ ծածկես:

Ինչպէս որ ուրիշ արմտիքներուն համար ըսինք, պէտք է նայիս որ ցանած գարիդ աղէկ տեսակէն՝ հասուն ու մաքուր ըլլայ. կրտսելն ալ շատ աղէկ է՝ հիւանդութենէ ու որդերէ պահելու համար:

Յանիւն ետիւ ընելու հոգերը: — Վարին ցանելէն ետքը վրան շատ հոգ պէտք չէ. միայն երկիրը չորութենէն խորխորած ատենը լողքարելու է, ու թէ որ յորդ անձրեւներէն ետքը սաստիկ չորնայ ու կարծրանայ՝ պէտք է թեթեւ կերպով մը տափանել՝ մանր ակռայ ունեցող տափանով ու մանկեռով. բայց աս բանս շատ զգուշութեամբ ընելու է. վասն զի գարիին ոճը խիստ դիւրաւ կը կոտորի. աս պատճառաւ շատերը աս գործողութիւնը չեն ըներ:

ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Եւսէ Ժրագ ընելու հանի Տե հարիւսոր փոքրէքներ:

Ա. Ղարպը ածուխի կրակով պէտք է հալեցնել, և ծանրութեանը չորս մասին մէկին չափ ջուր դնելու է մէջը, ու անդադար խառնելու է որ տակը չառնէ ու չսենայ: Հալեցնելէն ետեւ՝ լաթէ քամոցէ անցնելու է ու նոյնչափ ջուր և ութը լիպրէ Ժարպին կէս ունկի աղբորակ խառնելու է, նոյնչափ օշակ¹, ունկի մըն ալ կիր դարձած (յի այրած) պաղլէղ², բոլորն ալ փոշի դարձած. պաղլէղին տեղը կրնայ բռնել երկու ունկի հասարակ աղը:

Եւ բաղադրութիւնը բոլորը մէկէն

¹ Նիւսաբը:

² Ըսպ:

եփելու է, ինչուան որ ալ չպրճպրճայ, երեսը շիտակ ըլլայ, մէջտեղն ալ թափանցիկ կտոր մը երևնայ. ան տեսն պէտք է թողուլ որ պաղի: Խալկինէն հանելէն ետքը նորէն հալեցնելու է՝ մէջը իրեք տրամբորակ դնելով. և քիչ մը եռալէն ետե՝ երեսը կապած սև փրփուրը առնելու է:

Բ. Պատրոյգներուն կէսը բամբակ՝ կէսը դերձան պիտի ըլլայ, և ալքոուլով քիչ գինիի ոգիքով լուծուած քափուրի ու ճարպի մէջ թրջելու է զանոնք: Եսանկ որ ըլլայ՝ մոմը ամենեւին չվազեր, և կրկին կը դիմանայ կ'ըսեն:

Վանի մը տարի է որ փայտէ պատրոյգներ սկսան շինել: Եւ փայտէ պատրոյգ ունեցող ճրագները մեղրամոմի չափ լոյս կուտան, հաստատուն ու հաւասար բոց մը կը հանեն, ամենեւին չեն ցատքեր ու չեն վազեր: Եւ պէտ և առջի հնարողները ուզեցին աս գիւտը ծածուկ պահել, բայց ետքերը իմացուեցաւ. մենք ալ գէթ իբրեւ հետաքրքրական բան մը հոս կը դնենք:

Սոր հնարուած ճրագներուն տարբերութիւնը միայն իրենց պատրու գին վրայ է. վասն զի ասոնց պատրոյգը՝ վրան բամբակ պըլած փայտի շիւղ մընէ: Եւ մէն տեսակ խէժոտ փայտերէ պատրոյգ կրնայ շինուիլ. բայց ամենէն աղէկը նոր կտրած կարմիր եղևինն է՝ քանի որ դեռ եղը ցնդած չէ: Սախ ընտրելու է ծառին մէկ տարուան շիւղերը, ու կեղևները վրայէն սկըրդելով՝ դանակով մը քերթելու ու թողուլ է որ չորնայ. հաստութիւնը յարդի շիւղէ մը աւելի պիտի չըլլայ: Ետքը չմանուած բամբակը աղէկ մը սանտրելու ու ծանր գլանով ճղմելու է որ տափկի. ան տեսն շիւղերուն վրայ պըլելու ու հալած մեղրամոմի մէջ թաթխելու է: Եւ փայտէ պատրոյգները բամբակ պատրոյգներուն պէս՝ ապակէ կաղպարներուն մէջ դնելով ճրագ կը թափեն. միայն թէ շիւղերը շիփ շիտակ պէտք է ըլլան, բամբակն ալ կունտեր

չունենայ: Երեւնայ թէ բամբակի տեղ փայտ գործածելը այնչափ չահաւոր պիտի չըլլայ, որովհետեւ բամբակն ալ շատ սուղ բան մը չէ. ո՛ր թողունք որ փայտէ պատրոյգ շինելու համար ալ երկայն բարակ գործողութիւններ պէտք են. ասկէ կ'իմացուի թէ ծախքը աւելի ալ չըլլայնէ, բամբակի ծախքին կը հաւասարի:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՎԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պալմիրա:

ԵՍԻՍԻ պատմութիւնները կարգալու ատեն երբոր մարդս կը տեսնէ հին ատենի ազգաց ու քաղաքներուն մեծութիւնն ու հարստութիւնը, հաւտալիքը չգար թէ իրաւցընէ այնպիսի մեծամեծ ազգեր ու փառաւոր քաղաքներ եղած են հոն ատենով. վասն զի կընայի որ հիմա խիստ խեղճ բաներ են ան քաղաքները և անոնց մէջ բնակած ազգերուն մնացորդները: Եւ զէկ որ այսպիսի մեծութիւններուն հետքը բոլորովին չէ վերցուած աշխարհիս երեսէն, հապա տեղ տեղ մեծամեծ աւերակներ մնացած են որ մարդուս միտքն ու աչքը կը յափշտակեն: Եսանկ են՝ Երնուէի, Նաբեւոնի, Լեբատանայ, Պերսեպոլիսի, Նաւհայ, Երուսաղէմի, Երտաշատու և Երիի աւերակները. և աս մտքով գըրած է Սոլոնի գաղղիացին ան գեղեցիկ խորհրդածութիւն Պալմիրա քաղքին աւերակներուն վրայ, որ մենք օրագրիս Բ հատորին մէջ թարգմանած դրինք. հիմա նոյն աւերակներուն համառօտ ստորագրութիւնն ալ ընենք:

Պալմիրա քաղաքին աւերակները